

Från avtalsrekommendation till kollektivavtal

Så länge tandvård har förekommit i Finland har tandläkarna haft anställda assistenter. Personalens roll har förändrats under årens lopp, och fyrhändigt arbete och teamwork gör att man deltar allt mera i själva vårdarbetet. Tandläkarförbundet har varit nära engagerat i utvecklingen, det var ju Förbundet som arrangerade den första kursen för tandsköterskor år 1947. Den första tandskötarskolan öppnades år 1966 i anslutning till odontologiska institutionen vid universitetet i Åbo.

Privattandläkarna har också under många decennier fått råd och rekommendationer i frågor som har berört tandskötarnas arbetsförhållanden. De första rekommendationerna om löner och andra avtalsvillkor gjordes också upp tillsammans med tandskötarförbundet och Tehy för flera decennier sedan. Det är helt klart att det har minskat problemen på arbetsplatserna. År 1996 fick avtalsrekommendationen mera officiell status än tidigare när man under ledning av dåvarande riksförlikningsmannen Jorma Reini skapade en granskningsnämnd som skulle fatta beslut i frågor som parterna inte själva kunde komma överens om.

Kollektivavtalet är den överlägset vanligaste överenskommelsen mellan arbetsgivare och arbetstagare på den finländska arbetsmarknaden. Avtalens spelregler definieras i lagen om kollektivavtal. Ett typiskt kollektivavtal gäller ett eller två år. Den inkomstpolitiska avtalsperiod som nyss började pågår i alla fall två och ett halvt år, och de tjänste- och kollektivavtal som uppgjorts har också fått den längden. Ett kollektivavtal garanterar arbetsfred under avtalsperioden, och det ger också möjligheter att komma överens om t.ex. flexibla arbetstider i större utsträckning än lagen om arbetstid tillåter. För arbetstagarna betyder kollektivavtal större trygghet, och för facket har de en stor principiell betydelse. Om tillräckligt många arbetstagare och arbetsgivare omfattas av ett kollektivavtal kan man förklara det allmänt bindande, och då måste också oorganiserade arbetsgivare följa det. Inom tandvården har det i över tio år funnits ett kollektivavtal som har slutits mellan PlusHälsa-tandläkarna Ab och Tehy. Det omfattar de tandskötare och hygienister som arbetar inom företaget.

Tandläkarförbundet har kunnat göra upp en fritt formulerad avtalsrekommendation men inte ett kollektivavtal, eftersom ett sådant förutsätter att arbetsgivarsidan företräds av en förening som har grundats uttryckligen för det ändamålet. Tandläkarförbundet har nu medverkat till att man har bildat en självständigt fungerande förening vid namn Hammaslääkärinen työntajayhdistys (tandläkarnas arbetsgivarförening).

Den har i sin tur undertecknat ett nytt kollektivavtal som definierar anställningsförhållandena för de tandskötare och hygienister som hör till Tehy. Tandläkarförbundets vice ordförande Risto Kanerva fungerar som ordförande för den nya föreningen.

Det nya avtalet ersätter den gamla avtalsrekommendationen, och det kommer inte att inverka på vardagen på de mottagningar som redan nu har fungerat enligt den tidigare rekommendationen. Avtalsparterna rekommenderar i alla fall att man skall göra upp nya skriftliga avtal som följer det nya kollektivavtalet med alla arbetstagare. De nya lönetabellerna som hör ihop med avtalet finns på sid. 366 i denna tidning. Det nya avtalet och den nya arbetsgivarföreningen har beskrivits i ett cirkulär som har skickats till alla privattandläkare, och brevet finns också på medlemssidorna på Förbundets webbplats.

Den nya arbetsgivarorganisationen förändrar inte Tandläkarförbundets roll på något annat sätt än att Förbundet inte längre är en part då man kommer överens om tandskötarnas avtalsvillkor. Förbundet kommer också i fortsättningen att ta hand om alla tandläkargrupperns intressebevakning och att ge alla medlemmar råd i frågor som gäller arbetet. Arbetsgivarföreningen uppbär inte någon medlemsavgift, utan Tandläkarförbundet ansvarar för dess kostnader. Så har ju också skett hittills. Privattandläkarnas intressebevakning fordrar en bred påverkan i samhället och samarbete med många olika aktörer. Också detta år kommer att föra med sig en mängd utmaningar i det arbetet.

MATTI PÖYRY